

Nr 19.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för förre lokomotivföraren E. L. Lundqvist m. fl. från skyldighet att till statens järnvägar gälda vissa skadestånds- och ersättningsbelopp; given Stockholms slott den 13 januari 1933.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlatande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o och 2:o hemställt.

GUSTAF.

Henning Leo.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Leo anför:

1:o.

Under natten till den 22 juni 1928 inträffade å statsbanelinjen Bollnäs—Kilafors i närheten av Länninge en sammanstötning mellan ett från Bollnäs söderut framfört hjälplokomotiv och norrgående nattsnälltåget nr 24. Därvid blevo 17 personer omedelbart dödade eller så illa skadade, att de sedermera avledo, samt ett flertal personer tillfogade svåra kroppsskador, varjämte uppstodo skador av betydande omfattning å statens järnvägar tillhörig egendom. Såsom förare å hjälplokomotivet tjänstgjorde vid tillfället lokomotivföraren Erik Leonard Lundqvist.

Med anledning härav yrkade allmän åklagare vid Bollnäs domsagas häradsrätt ansvar å Lundqvist för vållande till sammanstötningen ävensom för vållande till annans död och till kroppsskada, varjämte bland andra järnvägsstyrelsen framställde yrkande om skadestånd. Genom utslag den 23 september 1929 utlät sig häradsrätten sålunda:

Häradsrätten funne visserligen, att Lundqvist genom åsidosättande av vad honom såsom lokomotivförare ålegat till förekommande av skada i följd av järnvägsdrift förorsakat ifrågavarande tågsammanstötning, men enär Lundqvist enligt medicinalstyrelsens utlåtande, vars verkan ej kunnat genom fördrömd bevisning rubbas, vid tillfället på grund av patologisk sömndruckenhet befunnit sig i sådant sjukligt sinnestillstånd, som avhandlades i 5 kap. 5 § strafflagen, och Lundqvist vid sådant förhållande befunnit sig i sådan sinnesförvirring, att han ej till sig visste, prövade häradsrätten lagligt befria Lundqvist från ansvar i målet. I ersättning för skador, som uppkommit genom sammanstötningen, förpliktades Lundqvist att utgiva vissa belopp till enskilda personer samt till järnvägsstyrelsen för havda kostnader, avseende skadestånd till enskilda samt begravningskostnader m. m., 112,444 kronor 11 öre, styrelsen obetaget att i särskild ordning mot Lundqvist göra gällande krav på gottgörelse för lämnad skadeersättning till enskilda, som ej innefattades i nyssnämnda belopp, varemot häradsrätten med hänsyn till bestämmelserna i 6 kap. 6 § strafflagen fann sig icke kunna i annan mån än sålunda skett tillerkänna järnvägsstyrelsen skadeersättning i målet.

Sedan Svea hovrätt, dit talan mot häradsrättens utslag fullföljts, genom utslag den 20 maj 1930 med tillämpning av 5 kap. 6 § strafflagen dömt Lundqvist till fängelsestraff samt förpliktat honom att utgiva ytterligare ersättning till järnvägsstyrelsen, har efter av Lundqvist anförda besvär Kungl. Maj:t genom utslag den 22 december 1930 med upphävande av hovrättens utslag i ansvarsfrågan förklarar Lundqvists med åtalet avsedda gärning strafflös samt, vad angår järnvägsstyrelsens skadeståndstalan, med ändring av hovrättens utslag i denna del fastställt häradsrättens utslag.

I skrivelse den 14 oktober 1932 har *järnvägsstyrelsen* meddelat, att Lundqvist, vilken erhållit avsked med pension, under förmålan att han saknade andra tillgångar än den honom tillerkända pensionen samt att denna icke förslöge till annat än hans och hans hustrus nödortftiga bärgning, anhållit, att han genom styrelsens försorg måtte befrias från skyldighet att utgiva förenämnda, styrelsen tilldömda belopp ävensom från skyldighet att till styrelsen utgiva gottgörelse för lämnad skadeersättning till enskilda, som ej innefattades i det styrelsen av häradsrätten tilldömda beloppet.

Beträffande Lundqvists tjänste- och levnadsförhållanden meddelar styrelsen, att Lundqvist är född den 6 december 1882, att han antagits till ordinarie lokomotiveldare från och med den 1 april 1908 samt befordrats till lokomotivförare från och med den 1 januari 1919, att han genom beslut av styrelsen den 4 juni 1930 på grund av sjukdom entledigats ur statens järnvägars tjänst från och med den 1 oktober 1930 med rätt till pension, vilken utgjorde 2,244 kronor om året, samt att enligt intyg av vederbörande landsfiskal Lundqvist vid utmättningsundersökning den 2 februari 1932 befunnits sakna utmättningsbar egendom.

För egen del har järnvägsstyrelsen anfört, att någon utsikt icke ansåges förefinnas att Lundqvist framdeles skulle komma till sådan ekonomisk ställning, att han bleve i stånd att fullgöra sin skadeståndsskyldighet gent emot styrelsen, vadan statens fordran hos Lundqvist finge anses värdelös och upprätthållandet av densamma utan gagn.

I anledning härav och under framhållande, att riksdagen i ett flertal liknande fall medgivit efterskänkande av statens fordringsanspråk, har styrelsen hemställt, att Lundqvist måtte befrias från den ersättningsskyldighet gent emot statens järnvägar, som i anledning av förenämnda järnvägsolycka kunde åvila honom, samt anhållit om medgivande att ur styrelsens räkenskaper avskrivna statens järnvägars fordran hos Lundqvist.

Statskontoret har i utlåtande den 29 oktober 1932 på av järnvägsstyrelsen anförda skäl tillstyrkt framställningen.

Då, såsom ämbetsverken framhållit, kronans fordran mot Lundqvist torde få betraktas som värdelös, synes skäl icke föreligga att vidare fasthålla vid densamma. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att Lundqvist befrias från honom på grund av omförmälda järnvägsolycka åvilande ersättningsskyldighet gentemot statens järnvägar.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre lokomotivföraren vid statens järnvägar Erik Leonard Lundqvist må befrias från den ersättningsskyldighet gentemot nämnda järnvägar, som på grund av den i närheten av Länninge den 22 juni 1928 inträffade tågsammanstötningen må åvila honom, samt

att statens järnvägars ifrågavarande fordran hos Lundqvist må ur nämnda järnvägars räkenskaper avskrivas.

2:o.

Då tåg nr 7701 den 30 april 1931 skulle avgå från Dingle station å statsbanelinjen Uddevalla—Strömstad, gick tåget på grund av fellagd växel in på ett å stationen befintligt stickspår samt törnade mot en vid slutet av detsamma anbragt stoppbock. Denna krossades och lokomotivet fortsatte utför en därvarande sluttning. Den å lokomotivet tjänstgörande lokomotiveldaren Bror Anders Gustaf Boström blev därvid så svårt klämd, att han omedelbart avled, och å den rullande materielen uppstodo en del skador. Vid olyckstillfället fördes lokomotivet av lokomotivföraren Axel Fredrik Westling. Å Dingle station tjänstgjorde bland andra stationsskrivaren Gösta Vilhelm Alexander Jervik och stationskarlen Karl Edvard Napoleon Lundberg, den förre såsom tågklarare för ifrågavarande tåg.

Sedan allmän åklagare vid Sunnervikens domsagas häradsrätt yrkat ansvar å Jervik, Lundberg och Westling för vållande till ifrågavarande järnvägsolycka m. m., dömde häradsrätten genom utslag den 11 juli 1931 jämlikt 25 kap. 15 § 1 mom. och 22 §, 14 kap. 9 § samt 4 kap. 1 § strafflagen svarandena

att för vad de i saken låtit komma sig till last hållas i fängelse, Jervik sex månader, Lundberg tre månader och Westling fyra månader, allt villkorlig dom. Därjämte förpliktades svarandena att en för alla och alla för en till statens järnvägar dels återgälda de livräntebelopp till den omkomne lokomotiveldaren Boströms änka och minderåriga dotter Ulla Ingegerd, som statens järnvägar kunde komma att till dem utgiva enligt ett av riks försäkringsanstalten meddelat, i målet företett beslut, dels ock utgiva för begravningskostnad 500 kronor, för skjuts av Westling 18 kronor och för förstörd materiel samt reparation av lokomotiv, vagnar och anordningar å järnvägen 15,923 kronor 87 öre eller tillhopa 16,441 kronor 87 öre.

Häradsrättens utslag har vunnit laga kraft mot Jervik och Lundberg. Vad beträffar Westling, har efter av honom anförda besvär varken Göta hovrätt eller Kungl. Maj:t funnit skäl göra ändring i berörda utslag.

Enligt riks försäkringsanstaltens i utslaget återropade beslut skola livräntor utgivas till änkan Boström, så länge hon lever ogift, med 750 kronor om året och till Ulla Ingegerd Boström, som är född den 11 september 1923, med 500 kronor om året till dess hon uppnått sexton års ålder, allt från och med dagen för lokomotiveldaren Boströms död.

I skrivelse den 14 oktober 1932 har *järnvägsstyrelsen* meddelat, att Jervik, Lundberg och Westling anhållit om åtgärder för att de måtte befrias från dem genom förenämnda utslag ålagd ersättningsskyldighet. Styrelsen har bekräftande sökandena lämnat följande uppgifter.

Lundberg har avlidit och boet efter honom har avträtts till konkurs; i konkursen har statens järnvägars fordran enligt häradsrättens förenämnda utslag bevakats. Enligt vad förvaltaren i konkursen meddelat, torde för bevakade fordringar kunna beräknas utdelning med omkring 11 procent.

Jervik är född den 15 november 1895 och blev antagen till ordinarie stationsskrivare från och med den 1 januari 1919. Han innehar avlöning efter 19 löneklassen, ortsgrupp A, eller med 4,560 kronor om året. Hans pensionsavgifter uppgå tillsammans till 288 kronor om året. Han är gift men har icke några barn. Ifråga om sin ekonomiska ställning har Jervik uppgivit, att han icke äger enskilt kapital utan är för sitt och sin hustrus uppehälle helt hänvisad till sin avlöning. Av handlingarna bilagt, av ordföranden i Svarteborgs kommunalnämnd utfärdad intyg framgår, att Jervik icke är taxerad för inkomst av förmögenhet eller såsom ägare av fast egendom. Vederbörande befäl har förklarat, att Jervik, fränsett hans förhållande med avseende å den nu omhandlade händelsen vid Dingle, visat stort nit och intresse i tjänsten samt fullgjort sina åligganden på ett mycket tillfredsställande sätt, varjämte han ådagalagt mycket gott uppförande.

Westling är född den 7 oktober 1885. Han blev ordinarie lokomotiveldare den 1 juni 1909 samt ordinarie lokomotivförare den 1 december 1917. Han innehar avlöning efter 16 löneklassen, ortsgrupp D, eller med 4,128 kronor om året. Hans pensionsavgifter uppgå sammanlagt till 219 kronor om året. Westling är gift och har två barn i åldern 16 respektive 11 år. I fråga om sina förmögenhetsförhållanden har Westling uppgivit, att han utöver nödigt bohag och husgeråd icke äger andra tillgångar än ett banktillgodohavande å 1,572 kronor. Detta uppväges emellertid av skulder till belopp av 1,039 kronor. Hans hustru äger enskild egendom till ett värde av 1,150 kronor. En-

ligt en vid Westlings ansökning fogad, av vederbörande taxeringsnämndsordförande bestyrkt avskrift av Westlings självdeklaration till 1932 års taxering hade Westling den 31 december 1931 en behållen förmögenhet av 3,747 kronor, därav 1,200 kronor kommo på en automobil samt 2,109 kronor tillhörde hans barn. Av vederbörande befäl har meddelats, att Westling, fränsett det fel, vartill han vid den nu omhandlade olyckan gjort sig skyldig, på ett fullt tillfredsställande sätt fullgjort sin tjänst vid statens järnvägar.

För egen del har järnvägsstyrelsen anfört följande:

Med hänsyn därtill att Lundberg avlidit samt boet efter honom avträtts till konkurs anses åtgärd i anledning av Lundbergs ansökning icke vara erforderlig. Vidkommande Jervik och Westling framgår av det anförda, att de sakna möjlighet att fullgöra den ersättningsskyldighet, som genom häradsrättens förenämnda utslag blivit dem ådömd, och någon utsikt, att de framdeles skola bliva i stånd därtill, anses icke förefinnas. Statens fordran hos dem torde därför få anses vara värdelös och upprätthållandet av densamma lärer vara utan gagn. På grund härav och då fordringens fortbestående torde komma att verka nedtryckande på Jervik och Westling, finner styrelsen det vara önskvärt, att fordringen må efterskänkas.

På grund av vad sålunda anförts och under framhållande, att riksdagen i ett flertal liknande fall medgivit efterskänkande av kronans fordringsanspråk, har järnvägsstyrelsen hemställt, att Jervik och Westling måtte befrias från dem enligt förenämnda utslag åliggande ersättningsskyldighet, varjämte styrelsen anhållit om medgivande att ur räkenskaperna avskriva statens järnvägars fordran hos Jervik och Westling.

Statskontoret har i utlåtande den 29 oktober 1932 tillstyrkt järnvägsstyrelsens framställning.

Med hänsyn till de ringa utsikterna att någonsin utfå statens fordran hos Jervik och Westling och i betraktande av vad järnvägsstyrelsen i övrigt anfört om dem vill jag tillstyrka, att Jervik och Westling befrias från skyldighet att gälda dem ådömda skadestånds- och ersättningsbelopp.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att stationsskrivaren vid statens järnvägar Gösta Vilhelm Alexander Jervik och lokomotivföraren vid samma järnvägar Axel Fredrik Westling må befrias från dem jämlikt Sunnervikens domsagas häradsrätts utslag den 11 juli 1931 åliggande skyldighet att utgiva ersättning till statens järnvägar; samt

att statens järnvägars ifrågavarande fordran hos Jervik och Westling må ur nämnda järnvägars räkenskaper avskrivas.

Till vad departementschefen under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Fredric Hawerman.

Departements-
chefen.